

Dopad darvinismu na moderní medicínu

MUDr. Jonathan L. Grantham

Praha, Česká republika, 2. října 2006

Přísahám při Appolovi lékaři a Aeskulapovi a Hygii a Panaceii a všech božích a bohyních....,
že naplním tuto přísahu a tuto smlouvu.

Hippokratova přísaha-klasická verze

Přísahám, že dodržím, podle svých nejlepších schopností a úsudku, tuto smlouvu.

Hippokratova přísaha-moderní verze

Od nejrannějších zaznamenaných dob člověk uznával spojení mezi uzdravením a duchovnem. Židovský kněz a indiánský šaman byli přísně závislí na Bohu nebo na duchách při uzdravení. Přesto, ačkoli řecká medicína byla založena na vědecké teorii a jejích základech, jak je ukázáno výše, každý lékař uznával moc vyšší autority. Od druhého do osmnáctého století a do poloviny osmnáctého století byla medicína vedena křesťanskou morálkou a etikou, s důrazem na dobrý duchovní stav a zájem o chudé a nemocné.¹ Význačný posun v paradigmatu se objevil s publikací Darwinovy „Teorie o původu druhů přírodním výběrem“. Jak název naznačuje, byla předložena teorie, která odstraňovala potřebu Boha jako stvořitele. Věda trumfla teologii, a vědecký se stal synonymem pro platný.^{2,3} Zatímco darwinismus měl hluboký dopad napříč všemi vědami, v medicíně došlo k množství dramatických zhoubných následků, jak přímých, tak nepřímých.

Nejviditelnější přímý dopad je v oblasti pozůstatkových orgánů v lidském těle. Pozůstatkový orgán je definován jako „ten, který je nefunkční a obvykle omezen ve velikosti, ale nese nějakou podobu ke korespondujícím plně funkčním orgánům nalezených v příbuzných organismech.“⁴ Dříve se předpokládalo, že je přibližně asi 180 pozůstatkových orgánů v těle a nejznámější je slepé střevo.⁵ Ačkoli je nyní známo, že veškeré tělové orgány slouží nějakému účelu a neexistují žádné pravé pozůstatkové orgány, které onemocněly nebo byly poškozeny. Vzhledem ke značnému množství duplikací funkcí přítomných v lidském těle, se obvykle, kvůli této praxi neobjevilo zjevné poškození. Přesto zde však byla zjevná výjimka.

Meniskus má chrupavku ve tvaru C umístěnou mezi kloubovými povrchy stehenní kosti holenní kosti. Jsou dvě v každém koleně, jedna střední a jeden postranní. Je nyní známo, že meniskus je hlavním tlumičem kolene, snižující kloubové kolenní síly někde mezi 50%-90% v závislosti na množství flexe,⁶ ale do počátku 80.let byl považován za pozůstatkový. Následně před rokem 1980, pokud byl meniskus jakýmkoli způsobem poškozen, byl úplně odstraněn. Studie ukázaly, že u 20% pacientů se projevilo vážné onemocnění osteoartritidy kolene v prvních třech letech po odstranění menisku a všichni pacienti vykazovali zvýšené radiografické změny v dalších dvaceti letech.⁷ Třicátníci a čtyřicátníci měli příznaky artritidy a symptomy obvykle vídané u pacientů 70. a 80.letých. Vzhledem k neplatnému evolučnímu konceptu, desítky a pravděpodobně stovky tisíc lidí celosvětově onemocnělo vážnou předčasnou artritidou kolene při nevyčíslených emotivních, ekonomických a sociálních nákladech.

Darwinismus měl sotva patrný záladný účinek na vztahu lékař/pacient. Jak je vidět v klasické verzi Hippokratovy přísahy, bylo po staletí uznáváno propojení mezi praxí medicíny a spirituality. To bylo rozvinuto dokonce hlouběji tím, jak se křesťanství stalo dominantní náboženstvím v Evropě a následně ve Spojených Státech. Křesťanství přineslo koncept agapé lásky nebo obětování se pro dobro druhých a tento postoj definoval vztah lékař/pacient.⁸ Zatímco příčiny a proto vhodná léčba většiny

podmínek nebyly známe až donedávna, péče a soucit dávaná najevo poskytovateli zdravotní péče byly považována za nejdůležitější v uzdravujícím procesu. Ve skutečnosti, stejná pozornost měla být pravděpodobně věnována, jak fyzickému stavu, tak duchovnímu stavu.⁹

Avšak jak bylo předtím zmíněno, darwinismus odstranil potřebu Boha jako vysvětlení přírodního světa a vytvořilo propast mezi vědou a všemi dalšími disciplínami. Věda se stala vrcholem a to, co se nedalo kvantifikovat, mělo menší důležitost.¹⁰ Moderní medicína se vyvinula ve sterilní profesi, kde věda a technologie nahradily péči a soucit.

Nedávné studie začaly tento trend obracet. Badatelé prozkoumali vztah mezi náboženskou vírou a takovými zdravotními závěry jako úmrtnost při nemocech, zotavení ze zranění a úmrtnost v populaci.¹¹ V posledních několika letech bylo provedeno 1200 studií, které zkoumaly tyto problémy a ukázaly spojení mezi vírou a pozitivním zdravotním stavem v 75-90% případech.^{12, 13, 14}

Ve skutečnosti v analýze udělané pro NIH, epidemioložka Lynda Powell shledala, že lidé, kteří pravidelně navštěvují církev měli o 25% menší úmrtnost ve srovnání s lidmi, kteří do církve nechodí, po vyloučení všech dalších proměnných.¹⁵ Data jsou tak přesvědčivá, že více než polovina lékařských škol v USA pořádá nyní kurzy o duchovním zdraví jako součást svých osnov a Joint Commission on Accreditation of Healthcare Organizations dala nemocnicím mandát přidat spiritualitu jako součást péče o pacienty.¹⁶ Je ironií, že vědecká metoda, která přispěla k odstranění náboženství z medicíny, je nyní nástrojem jeho návratu.

Bez pochyby nejvážnějším dopadem evoluční teorie na medicínu, bylo aplikování konceptu přirozeného výběru v nacistickém Německu. V roce 1895 Dr. Jost německý psycholog zveřejnil práci obhajující právo lékaře asistovat při sebevraždě u smrtelně nemocných. V případě nesvéprávnosti se právo rozhodnout přeneslo na stát a nevléčitelnost se zdála být dostatečným důvodem k ospravedlnění smrti.¹⁷ Záležitosti byla tehdy věnována malá pozornost. Avšak po 1. světové válce prošlo Německo hroznou ekonomickou krizí a zdroje byly nesmírně omezené. Nacisté, kteří se nedávno dostali k moci, věřili v koncept sociálního darwinismu. Cítili, že k návratu Německa do popředí je nezbytné očistit společnost od „nežádoucích“ a tak dosáhnout „nadrasy“. Použili strategii Dr. Josta, využili mizerné ekonomické podmínky a nedostupnost zdrojů jako zdůvodnění a použili německé psychiatry a nemocnice k zavedení svého plánu. Nejdříve pacienty s takovými diagnózami jako schizofrenie a mentální retardace přinutili ke sterilizaci, ale jak tento program pokračoval objevily se dvě změny. Za prvé definice mentálního onemocnění se změnila. Kromě zjevného poškození, obtíže se zapojením se do společnosti bylo považováno za důkaz poškození. Podle J.E. Meyera „mentálně defektivní, asociální a podřadný byly používány skoro jako identické termíny.“ V jednom případě bylo 60% populace diagnostikováno s nějakou formou mentálního onemocnění. Za druhé, v průběhu času program pokračoval od povinné sterilizace k likvidaci. Na konci 2. světové války přes 350 000 lidí bylo zabito při eutanazii a tento program se stal předchůdcem holocaustu.¹⁸ Kvůli zneužití darwinovy teorie se určitý počet německé lékařské komunity stal spoluúčastníky genocidy.

“O původu druhů“ je jedna ze klíčových prací, v historii vědy. Její vliv se rozšířil mnohem dál než za obor antropologie, až se usadila ve veřejném povědomí. Koncepty jak uvedené a odvozené v Darwinově původním díle měly hluboký vliv na společnost, včetně oboru medicíny. Zatímco impuls k lepšímu porozumění a buď zabránění nebo léčbě nemoci byl přínosem pro lidstvo, byly v tomto hnutí některé nepředvídatelné následky. Od oddělení fyzického a duchovního skrze nevhodné procedury založené na mylném konceptu, k použití teorie přirozeného výběru k ospravedlnění vraždy, měl darwinismus množství zásadních negativních dopadů na lékařskou praxi.

Odkazy

1. Guinan, P., M.D. The Christian origin of medical compassion. *Natl Cathol Bioeth Q* 2005 Summer; 5(2): 243-8.
2. Greene, J.C. From Aristotle to Darwin: Reflections on Ernst Mayr's Interpretation in The Growth of Biological Thought. *J Hist Biology* 25(2): 257-284.
3. Kern, S., PhD. Time and Medicine. *Ann Intern Med.* 2000(132): 3-9.
4. Bergman, J. Do any vestigial structures exist in humans? *CEN Tech Journal* 14(2) 2000: 95-98.
5. Ibid.
6. Woo, S.L. et al. Anatomy, Biology, and Biomechanics of Tendon, Ligament, and Meniscus, pp. 74-82. Orthopaedic Basic Science. AAOS 2004
7. Ibid.
8. Guinan, P., M.D. *ibid.*
9. Karff, S. Healing of body, healing of spirit. *CCAR J* 2004 Summer; 51(3): 85-95.
10. Ibid.
11. Udermann, B.E. The Effect of Spirituality on Health and Healing: A Critical Review for Athletic Trainers. *J Athl Train* 2000;35(2): 194-197.
12. Tartaro, J. et al. Exploring Heart and Soul: Effects of Religiosity/Spirituality and Gender on Blood Pressure and Cortisol Responses. *J Health Psych* 2005; 10(6) 753-766.
13. Levin, J et al. Religion, health and medicine in African Americans. *J Natl Med Assoc* 2005 Feb;97(2): 237-249.
14. Fountain, D. Bringing Faith and Medicine Together. Address to the World Congress of th ICMDA, July, 1998.
15. Kalb, C. Faith & healing. *Newsweek* 2003 Nov 10;142(19): 44-50.
16. Saddler, D. Spiritual Care Research. *Gastroenterol Nurs* 2005 May-Jun;28(3): 258-9.
17. Meyer, J.E. The fate of the mentally ill in Germany during the Third Reich. *Psych Med* 1988; 18:575-581.
18. Ibid.